

UZUPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

*miejsce
na naklejkę*

EGZAMIN MATURALNY Z HISTORII

POZIOM ROZSZERZONY

DATA: **17 maja 2016 r.**

GODZINA ROZPOCZĘCIA: **9:00**

CZAS PRACY: **180 minut**

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **50**

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 37 stron (zadania 1–27).
Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu albo pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
6. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
7. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.



MHI-R1_1P-162

Zadanie 1.

Fragment dzieła starożytnego historyka

Wobec jawnego zerwania układu Ateńczycy przygotowywali się do wojny – tak samo Lacedemończycy i ich sprzymierzeńcy. Obie strony miały zamiar wysłać poselstwo do króla perskiego i do innych barbarzyńców, skąd tylko mogły się spodziewać jakiejś pomocy. [...] Ogólna sympatia była wyraźnie po stronie Lacedemończyków, zwłaszcza że uroczyście zapowiedzieli oswobodzenie Hellady. Na równi z prywatnymi ludźmi państwa starały się, jak tylko mogły, pomóc Lacedemończykom; każdemu zdawało się, że sprawa ucierpi na tym, jeśli on sam nie weźmie w tym udziału. Tak wrogo przeważnie odnoszono się do Ateńczyków; jedni pragnęli uwolnić się spod ich panowania, inni bali się mu ulec.

Tukidydes, *Wojna* [...], przeł. K. Kumaniecki, Warszawa 1988, s. 90–91.

Zadanie 1.1. (0–1)

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Wydarzenia opisane w tekście rozegrały się

- A. przed bitwą pod Maratonem.
- B. między bitwą pod Termopilami a bitwą pod Salaminą.
- C. między bitwą pod Platejami a bitwą pod Cheroneą.
- D. po bitwie pod Issos.

Zadanie 1.2. (0–1)

Rozstrzygnij, czy wydarzenia opisane w tekście dotyczą wojen grecko-perskich. Odpowiedź uzasadnij, odnosząc się do źródła.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 2. (0–1)

Fragment opisu jednego dnia z życia starego Rzymianina w liście Pliniusza Młodsze¹

Rano leży pewien czas na sofie [...], prosi, by mu podano obuwie, przechodzi spacerkiem 3000 kroków [...]. Jeżeli nie ma nikogo, lektor czyta mu książkę [...]. Po przejażdżce [...] udaje się do swego pokoju i zaczyna pisać. Píše bowiem, i to w języku greckim i łacińskim, bardzo dobre wiersze liryczne [...]. Po kąpieli kładzie się, a posiłek zjada nieco później [...].

Nadchodzi pora głównego posiłku, który jest podany elegancko [...]; są i korynckie naczynia, które Spurinna bardzo lubi [...].

D. Ostapowicz, S. Suchodolski, D. Szymikowski,
Od Hammurabiego do Fukuyamy. Nowa matura z historii. Przekazy źródłowe z ćwiczeniami, t. I,
Od starożytności do 1789 roku, Gdańsk 1999, s. 42–43.

¹ Pliniusz Młodszy (61 lub 62–114 r.) – pisarz rzymski, namiestnik Bitynii, prowadził korespondencję z cesarzem Trajanem.

Na podstawie tekstu podaj dwa argumenty, które potwierdzają tezę rzymskiego poety Horacego: *zdobyta Grecja podbiła dzikiego zdobywcę*.

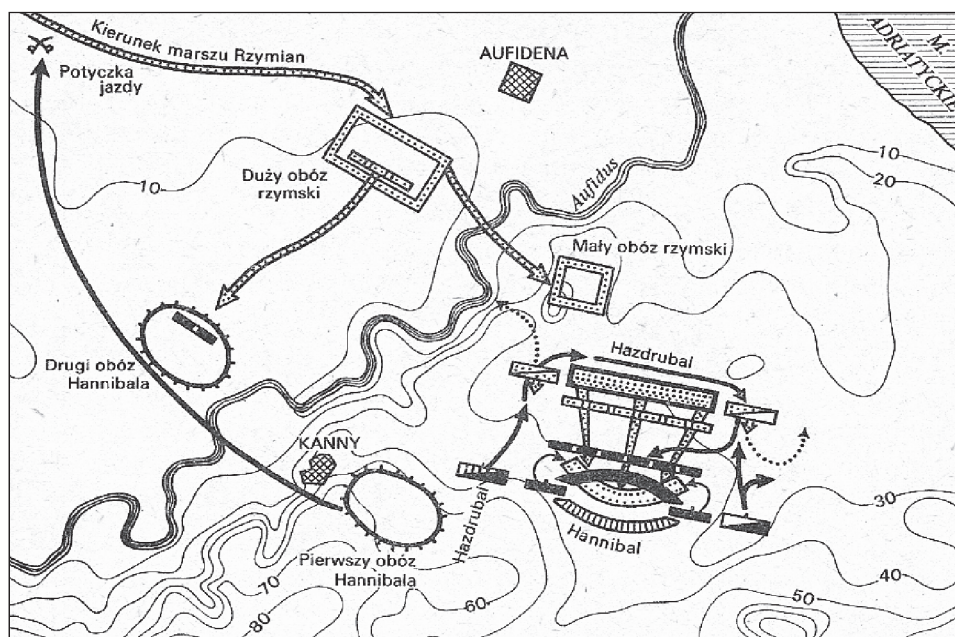
Zadanie 3. (0–1)

Źródło 1. Fragment opracowania historycznego

Zdumiewają nas wielkie klęski w bitwach morskich, jakie Kartaginie, państwu przecież na wskroś morskemu, w pierwszej wojnie punickiej zadali Rzymianie. Często były one jednak spowodowane nadmierną ostrożnością kartagińskich dowódców, brakiem właściwych decyzji, niechęcią do podejmowania jakiegokolwiek ryzyka.

L. Mrozewicz, *Historia powszechna. Starożytność*, Poznań 1999, s. 229–230.

Źródło 2. Plan bitwy



J. Dowiat, *Historia I*, Warszawa 1985, s. 132.

Rozstrzygnij, czy do bitwy przedstawionej na planie doszło w trakcie wojny opisanej w tekście. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do obu źródeł.

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	1.1.	1.2.	2.	3.
	Maks. liczba pkt	1	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 4. (0–1)

Mapa. Podział państwa Franków



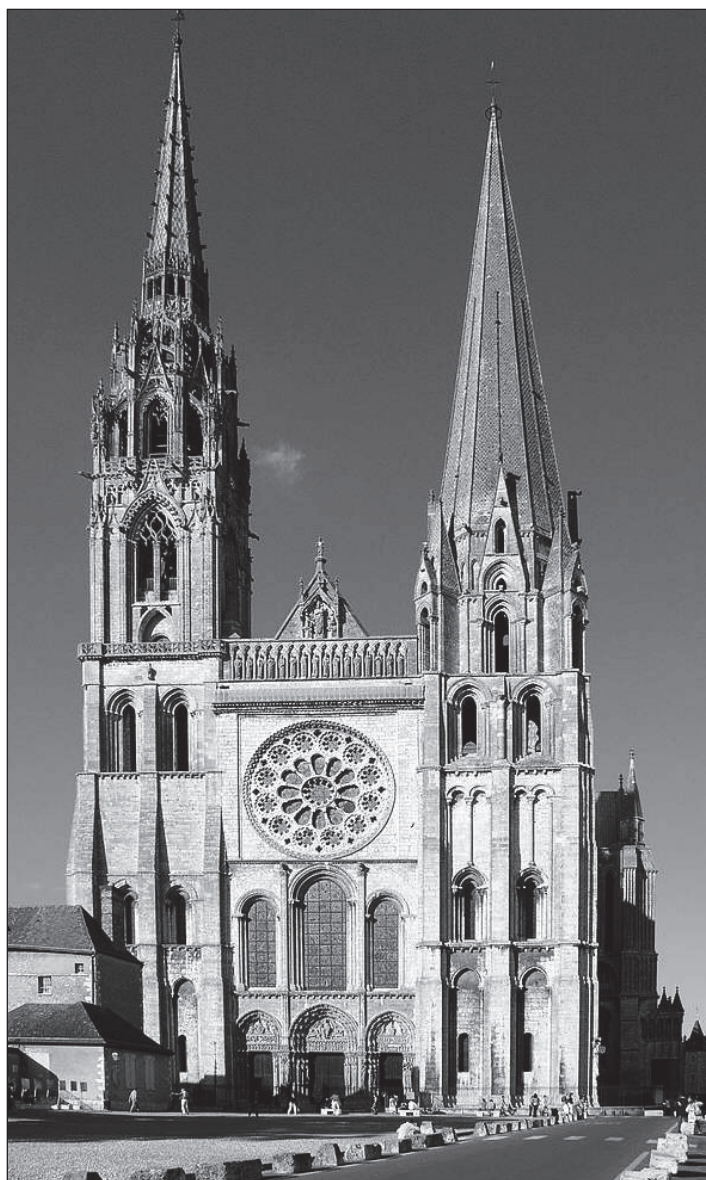
Na podstawie: *Atlas historyczny. Od starożytności do współczesności*, Warszawa 2008, s. 21.

Na podstawie mapy oceń prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Na terytorium oznaczonym cyfrą 2 znajdowała się miejscowość, w której dokonano podziału państwa Franków.	P	F
2.	W wyniku podziału państwa Franków Lotar otrzymał, wraz z terytorium oznaczonym cyfrą 3, tytuł cesarski.	P	F
3.	Władzę nad obszarem oznaczonym cyfrą 1 objęła w roku podziału państwa Franków dynastia Kapetyngów.	P	F

Zadanie 5. (0–2)

Fotografia. Katedra w Chartres



www.paradoxplace.com

Przedstawiona budowla zawiera elementy charakterystyczne dla dwóch stylów architektonicznych dominujących w średniowieczu. Podaj nazwy tych stylów oraz wskaż po jednej cesze każdego z nich.

.....

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	4.	5.
	Maks. liczba pkt	1	2
	Uzyskana liczba pkt		

Zadanie 6. (0–1)

Źródło 1. Święty Tomasz z Akwinu o pożyczkach

Twierdzą zatem, że przyjmowanie lichwy za pożyczkę jest samo w sobie niesprawiedliwe, ponieważ sprzedaje się to, czego nie ma. [...] Wniosek: nie wolno brać niczego, co da się ocenić według wartości pieniężnej, jako wynagrodzenia za pożyczkę pieniędzy [...].

Źródła i materiały do nauczania historii, red. S. Sierpowski, Warszawa 1998, s. 67, 69.

Źródło 2. Fragmenty opracowania historycznego

Operacje kredytowe były ściśle związane z pobieraniem odsetek. [...]

Zakaz pobierania odsetek obchodzono także na rozmaite inne sposoby. [...] W skrypcie dłużnym wymieniano po prostu kwotę większą od wypożyczonej. Często też odsetki nazywano darem [...] za koszty poniesione przez wierzyciela [...].

Zakaz pobierania odsetek, istniejący w teorii, a niewykonalny w praktyce, dostarczał często dłużnikom wygodnego pretekstu, by w oparciu o doktrynę kanoniczną, poczytującą umowy pożyczkowe za nieważne, odmawiać nie tylko zapłaty umówionych odsetek, ale i pożyczanej sumy. [...] Jednocześnie niebezpieczeństwa związane z pożyczaniem pieniędzy [...] powodowały wzrost stopy procentowej [...].

J. Kulischer, *Powszechna historia gospodarcza średniowiecza i czasów nowożytnych*, t. I, Warszawa 1961, s. 357–358, 360.

Podaj dwa opisane w źródle 2. skutki społeczno-ekonomiczne stosowania zasad sformułowanych w źródle 1.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 7. (0–2)

Źródło z epoki [fragment]

[...] My, Ludwik, z bożej łaski, węgierski, polski, dalmacki itd. król, chcemy, aby doszło do wiadomości wszystkich, tak obecnych, jak i przyszłych, że:

2. [...] Gdybyśmy z łaski bożej opatrności mieli syna lub synów, jednego z nich – a gdyby ich nie było – jedną z naszych córek już urodzonych i żyjących lub mogących się w przyszłości urodzić [...] tego lub tę panowie, szlachta, mieszczenie i każdy z osobna mieszkaniowie Królestwa Polskiego mają uważać za dziedzica i następcę naszego [...].

6. Chcemy zadowolić się tym tylko, aby corocznie na św. Marcina wyznawcę [11 listopada] nam [...] płacono po dwa grosze zwykłej monety, w Królestwie obieg mającej [...], z każdego osiadłego i dzierżonego łąnu lub jego części.

[...] w źródłach. *Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii i studentów*, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1997, s. 183–184.

Odwołując się do treści dokumentu, podaj nazwę dynastii, której przedstawicielem był jego wystawca, oraz wyjaśnij cel wystawienia tego pisma.

Nazwa dynastii:

.....

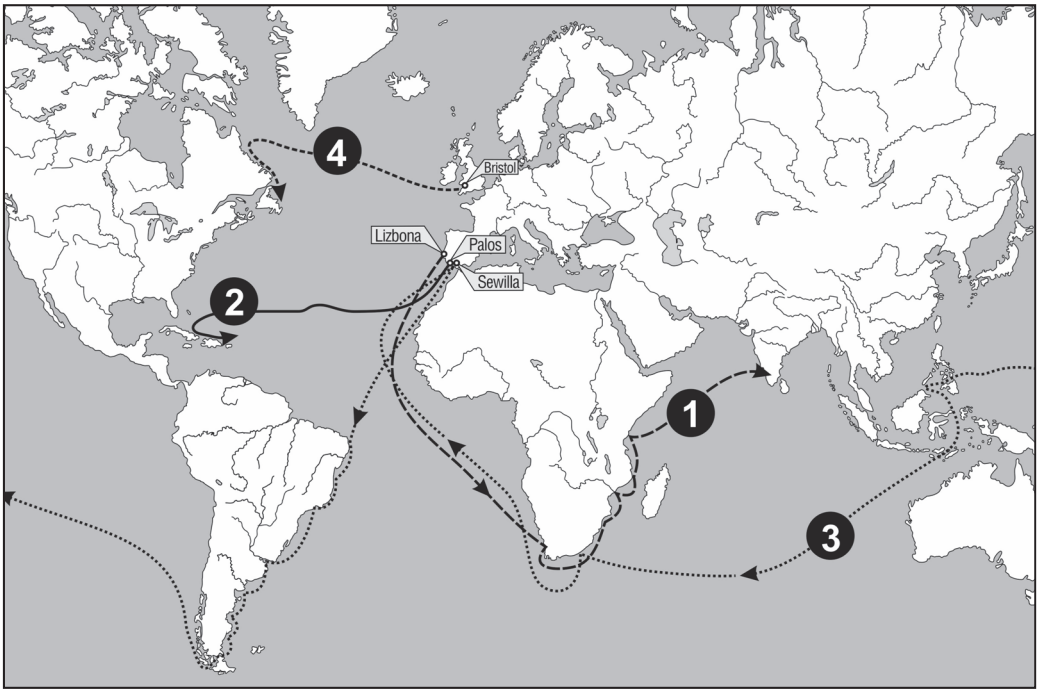
Cel wystawienia dokumentu:

.....

.....

Zadanie 8. (0–1)

Źródło 1.
Schemat kartograficzny. Trasy wypraw geograficznych w XV–XVI w.



Na podstawie: *Atlas historyczny. Od starożytności do współczesności*, Warszawa 2008, s. 46–47.

Źródło 2. Relacja z wyprawy [...] Alvaro Velho [fragment]

W niedzielę zbliżyliśmy się do najwyższych gór, jakie kiedykolwiek widzieliśmy; wznoszą się one nad miastem Kalikat. [...] Z okolicy Kalikatu [...] pochodzą przyprawy korzenne używane na wschodzie, [a także] na zachodzie [...]. Z Kalikatu pochodzi także wiele różnych kamieni szlachetnych. W mieście tym są następujące korzenie z miejscowych zbiorów: imbir, pieprz i cynamon, choć ten ostatni nie jest tak dobry jak z wyspy Cejlon, oddalonej stąd o osiem dni drogi, skąd również trafia do Kalikatu.

Wiek [...] w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii i studentów, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1999, s. 29, 32–33.

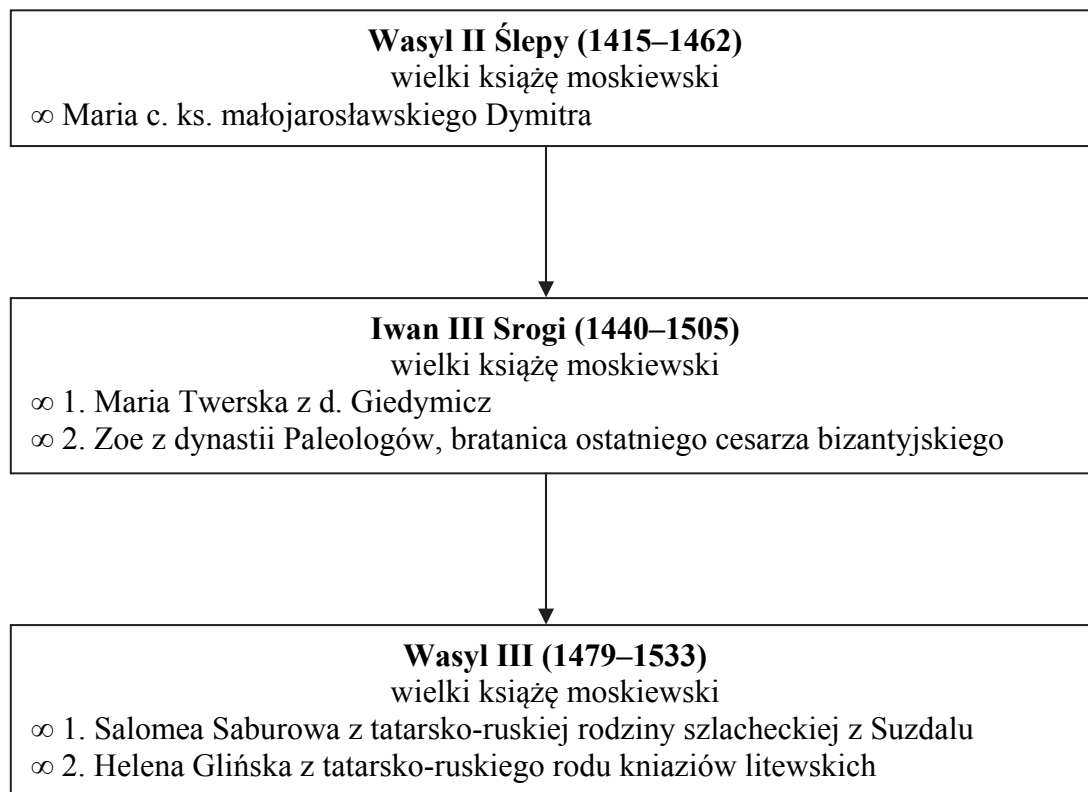
Wpisz poniżej cyfrę, którą na mapie oznaczono trasę podróży autora relacji ze źródła 2.

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	6.	7.	8.
	Maks. liczba pkt	1	2	1
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 9. (0–1)

Źródło 1. Fragment drzewa genealogicznego dynastii Rurykowiczów



Objaśnienia:

c – córka;

ks. – książę;

z d. – z domu;

∞ – małżeństwo;

1, 2 – kolejność małżeństw.

Na podstawie: *Słownik władców Europy średniowiecznej*, red. J. Dobosz i M. Serwański, Poznań 2002, s. 147–148, 384; *Słownik władców Europy nowożytnej i najnowszej*, red. J. Dobosz i M. Serwański, Poznań 2002, s. 375.

Źródło 2. List mnicha Filoteusza do wielkiego księcia moskiewskiego [...]

Niech wie o tym kraj twój, władco prawosławny, że wszystkie królestwa prawosławnej wiary chrześcijańskiej złączyły się w twoim. Tyś car jedyny dla wszystkich chrześcijan pod tym niebem [...]. Pamiętaj i słuchaj monarcho prawosławny [...], [że] dwa Rzymy upadły, trzeci stoi, czwarte nie będzie, gdyż twoje królestwo chrześcijańskie przez żadne inne nie zostanie zastąpione.

A. Serczyk, [...], Wrocław 1977, s. 21.

Rozstrzygnij, który związek małżeński miał służyć budowaniu pozycji księstwa moskiewskiego opisanej w źródle 2. Odpowiedź uzasadnij.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 10.

Fragment opracowania historycznego

Mątwy okazały się [też] katastrofą dla Jana Kazimierza. [...] Sława jego jako wodza zmalała do zera. [...] Klęska pod Mątwami zmusiła nieszczęsnego króla do faktycznej kapitulacji [...]. 31 lipca 1666 r. podpisano nową, tym razem ostateczną, ugodę w Łęgonicach. Król musiał zrzec się raz na zawsze planów elekcji *vivente rege* i przyrzec zbuntowanym żołnierzom, walczącym po stronie [...], wypłatę żołdu oraz amnestię.

Z. Wójcik, *Jan Kazimierz Waza*, Wrocław 1997, s. 178.

Zadanie 10.1. (0–1)

Podaj stosowaną w historiografii nazwę wydarzenia, do którego odnosi się źródło.

.....

Zadanie 10.2. (0–1)

Wyjaśnij pojęcie elekcji *vivente rege*.

.....

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	9.	10.1.	10.2.
	Maks. liczba pkt	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 11.

Mapa. Rzeczpospolita w latach 1619–1699



Rzeczpospolita w 1619 r.



lenna Rzeczpospolitej



granica Rzeczpospolitej po traktacie w Polnawie w 1634 r.



obszar zajęty przez Turcję w latach 1672–99



granica po traktacie w Karłowicach w 1699 r.



granica między Wielkim Księstwem Litewskim a Koroną Królestwa Polskiego od 1569 r.



Kierunki najazdów (w latach):

kozackich (1648–51)



rosyjskich (1654–56),
(1658–67)



szwedzkich (1655–58)



siedmiogrodzkich (1657)



tureckich (1672–73)



stałe szlaki najazdów tatarskich



miejsca bitew

Na podstawie: K. Zielińska, Z. Kozłowska, *Dzieje nowożytne 1492–1815*, Warszawa 1994, s. 169.

Zadanie 11.1. (0–1)

Napisz, gdzie podpisano porozumienie, w efekcie którego Turcja na lata 1672–1699 zajęła obszar zaznaczony na mapie. Podaj nazwę miasta.

Zadanie 11.2. (0–1)**Zaznacz poprawne dokończenie zdania.**

Na podstawie mapy można stwierdzić, że

- A. w XVII w. Ukraina była częścią Wielkiego Księstwa Litewskiego.
- B. Rzeczpospolita w latach 1634–1699 powiększyła swoje terytorium.
- C. po podpisaniu traktatu w Karłowicach Rzeczpospolita utraciła Podole.
- D. Prusy Książęce w czasie potopu szwedzkiego zmieniły swój status polityczny.

Zadanie 12. (0–1)**Źródło 1. Fragment źródła z epoki**

Monarcha nie potrzebuje przed nikim zdawać sprawy ze swych rozporządzeń [...]. Bez tej władzy absolutnej nie może zdziałać nic dobrego ani niszczyć złego. [...] Odjąć władzę monarsze znaczy podzielić państwo, tj. zakłócić spokój publiczny, stworzyć dwóch panów w przeciwieństwie do słów Pisma Świętego: „Nie można służyć dwom panom”. Król jest na mocy swej władzy ojcem narodu [...]. Dlatego najlepiej jest oddać całą władzę państwa temu, kto ma największy interes w utrzymaniu i wielkości samego państwa.

Wiek [...] w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii i studentów, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1999, s. 318–319.

Źródło 2. Fragment źródła z epoki

Wszystko byłoby stracone, gdyby jeden i ten sam człowiek lub jedno i to samo ciało magnatów albo szlachty, albo ludu sprawowało owe trzy władze: tworzenie praw, wykonywanie publicznych postanowień oraz sądzenie zbrodni lub sporów między obywatelami. [...] Ponieważ w wolnym państwie każdy człowiek [...] winien się rządzić sam, trzeba by, aby cały lud [...] posiadał władzę prawodawczą.

Historia [...]. Wybór tekstów źródłowych dla szkół średnich, oprac. J. Eisler, M. Sobańska-Bondaruk, Warszawa 1995, s. 12.

Odwołując się do obu źródeł, wyjaśnij różnicę w poglądach obu autorów na temat istoty władzy w państwie.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	11.1.	11.2.	12.
	Maks. liczba pkt	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 13. (0–1)

Monety francuskie (awersy i rewersy), XVIII/XIX w.

1.



2.



3.



H. Billard, *Historie 2de. Les Européens dans l'histoire du monde*, 2010, s. 228.

Tłumaczenia napisów:

Moneta 1. – na awersie: Ludwik XVI król Francuzów, na rewersie: Naród, Prawo, Król, trzeci rok wolności.

Moneta 2. – na awersie: Republika Francuska, na rewersie: jedna decyma, rok 7.

Moneta 3. – na awersie: Bonaparte, pierwszy konsul, na rewersie: Republika Francuska, 5 franków, rok 12.

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Wszystkie monety zawierają elementy symboliczne, świadczące o wpływach kultury antycznej.	P	F
2.	Moneta 1. została wybita w okresie monarchii konstytucyjnej we Francji.	P	F
3.	Moneta 3. została wybita przed przewrotem 18 brumaire’a we Francji.	P	F

Zadanie 14. (0–1)

Anonimowa piosenka o Berku Joselewiczu¹

Gdy nie stało Naczelnika,
Nie dał się pan Berko zdurzyć².
Gdy nie stało Naczelnika,
W rękę pika, na konika,
Z Francuzami wnet się zbratał.
Bonapart zrobił go szefem,
[...]
Potem pod księciem Józefem,
[...]
Bił się w dwójnasób, bo wet za wet,
Za Żyda i za Polaka!

M. Janion, *Bohater, spiszek, śmierć. Wykłady żydowskie*, Warszawa 2009, s. 43.

¹ Berek Joselewicz – polski kupiec pochodzenia żydowskiego, pułkownik wojska polskiego.

² Zdurzyć – oszukać.

Na podstawie zamieszczonego utworu zaznacz wydarzenie, w którym uczestniczył Berek Joselewicz.

- A. konfederacja barska
- B. konfederacja targowicka
- C. wojna w obronie *Konstytucji 3 maja*
- D. wojna Księstwa Warszawskiego z Austrią

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	13.	14.
	Maks. liczba pkt	1	1
	Uzyskana liczba pkt		

Zadanie 15.

Fotografia. Belweder



www.ulice-warszawy.pl

Zadanie 15.1. (0–1)

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Budynek przedstawiony na fotografii jest reprezentatywny dla

- A. baroku.
- B. manieryzmu.
- C. klasycyzmu.
- D. secesji.

Zadanie 15.2. (0–1)

Wyjaśnij, jakie wydarzenia tzw. nocy listopadowej rozegrały się w budynku przedstawionym na fotografii.

.....

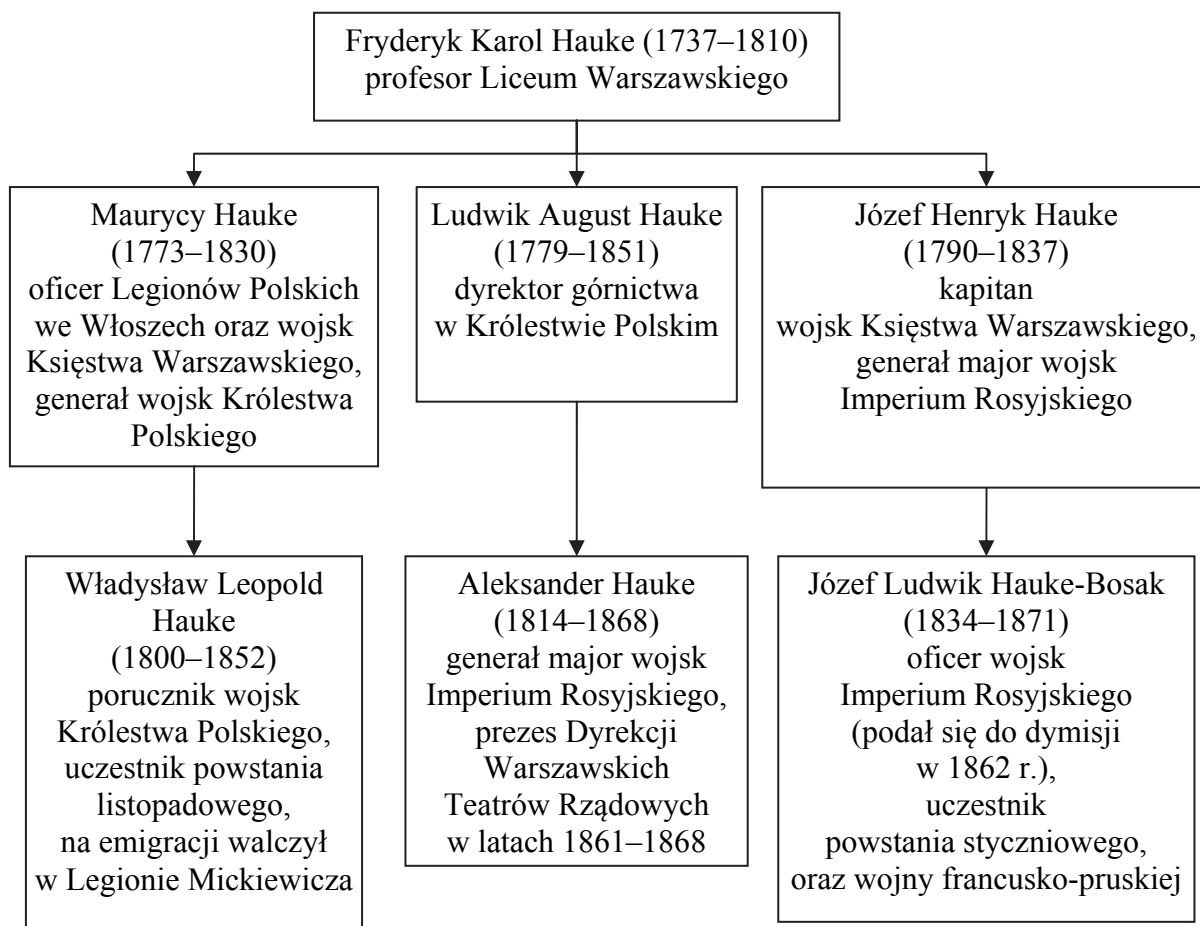
.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 16. (0–1)**Rodzina Hauke – fragment genealogii**

Na podstawie: *Polski słownik biograficzny*, t. IX, Wrocław–Warszawa–Kraków 1960–1961, s. 304–309.

Rozpoznaj przedstawicieli rodziny Hauków, o których informacje podano w tabeli. Wpisz ich imiona do odpowiednich rubryk.

L.p.	Informacja	Imię/Imiona
1.	Zginął z rąk uczestników tzw. nocy listopadowej, gdyż odmówił udziału w powstaniu.	
2.	W okresie Wiosny Ludów uczestniczył w działaniach polskiej formacji wojskowej we Włoszech.	
3.	Był współpracownikiem Romualda Traugutta oraz dowódcą oddziału walczącego w Górach Świętokrzyskich.	
4.	W 1865 r. podjął decyzję o wystawieniu w Warszawie prapremiery opery Stanisława Moniuszki <i>Straszny dwór</i> .	

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	15.1.	15.2.	16.
	Maks. liczba pkt	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 17. (0–1)

Źródło 1. Awers monety



www.katalogmonet.pl

Źródło 2. Pieczęć



www.omp.org.pl

Rozstrzygnij, które z zamieszczonych wyżej źródeł przedstawia godło ustanowione podczas powstania styczniowego i wyjaśnij jego symbolikę.

Rozstrzygnięcie:

.....

Wyjaśnienie:

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 18. (0–2)

Fragment wypowiedzi programowej z epoki

[...] [P]aństwo może stworzyć tylko naród zdrowy, silny, liczny, posiadający wydatną indywidualność, spójny i silnie do tej odrębności przywiązany; państwo polskie stworzy przede wszystkim naród polski, z rdzennie polskiej ludności złożony, polską żyjącą kulturą, gdy zdobędzie on odpowiednią siłę wewnątrz i na zewnątrz, wtedy, w odpowiedniej chwili, może jednać sobie koncesjami tych, których będzie potrzebował: wtedy ustępstwa te będą właściwie ocenione jako ustępstwa silnych, gdy dziś słaba Polska ustępstwami tymi tylko rozzuchwala rozmaite żywioły przeciw sobie.

Wiek XIX w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S. B. Lenard, Warszawa 1998, s. 432–433.

Podaj nazwę nurtu polskiej myśli politycznej ukształtowanego na przeł. XIX i XX w. i reprezentowanego przez zacytowany tekst. Swoją odpowiedź uzasadnij, przywołując dwa argumenty.

Nazwa:

.....

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	17.	18.
	Maks. liczba pkt	1	2
	Uzyskana liczba pkt		

Zadanie 19. (0–1)

Rysunek zamieszczony we francuskim czasopiśmie „Le Petit Journal”, 1911 r.



A. Radziwiłł, W. Roszkowski, *Historia 1871–1939*, Warszawa 1998, s. 53.

Wyjaśnij, odwołując się do elementów graficznych źródła, w jaki sposób rysunek propaguje francuską politykę kolonialną.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 20. (0–2)

Materiał propagandowy z okresu międzywojennego



W. Sienkiewicz, *Ilustrowana encyklopedia dziejów Polski*, Warszawa 2011, s. 175.

Objaśnienie: MK – marka

Interpretując treść źródła, wyjaśnij okoliczności i cel jego powstania.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	19.	20.
	Maks. liczba pkt	1	2
	Uzyskana liczba pkt		

Zadanie 21. (0–2)

Źródło z epoki [fragment]

Do p. Marszałka Sejmu Macieja Rataja.

Wobec wytworzonej sytuacji uniemożliwiającej mi sprawowanie urzędu Prezydenta Rzeczypospolitej, zgodnie ze złożoną przeze mnie przysięgą, zrzekam się tego urzędu i zgodnie z art. 40 konstytucji przekazuję p. Marszałkowi Sejmu uprawnienia Prezydenta Rzeczypospolitej. Jednocześnie załączam prośbę o dymisję dotychczasowego rządu.

A. Garlicki, Z [...] *do Belwederu*, Warszawa 1990, s. 44.

Podaj imię i nazwisko Prezydenta RP, którego wypowiedź została zacytowana w źródle, a także stosowaną w historiografii nazwę i rok wydarzenia, które skłoniło go do złożenia urzędu.

Imię i nazwisko Prezydenta RP:

.....

Nazwa i rok wydarzenia:

.....

Zadanie 22. (0–1)

Źródło 1. Fragment opracowania historycznego

W końcu września [...] spotkali się Daladier [...], Chamberlain [...] i dwaj „wodzowie” – Hitler [...] oraz Mussolini [...]. Podpisali oni traktat, upoważniający Niemcy do zajęcia Sudetów. Czechosłowacji nikt nie pytał o zdanie. Trzy państwa gwarantowały nienaruszalność reszty Czechosłowacji, ale Niemcy nie podpisały tych gwarancji. „Uratowałem pokój dla naszego pokolenia” – stwierdził Chamberlain po powrocie [...].

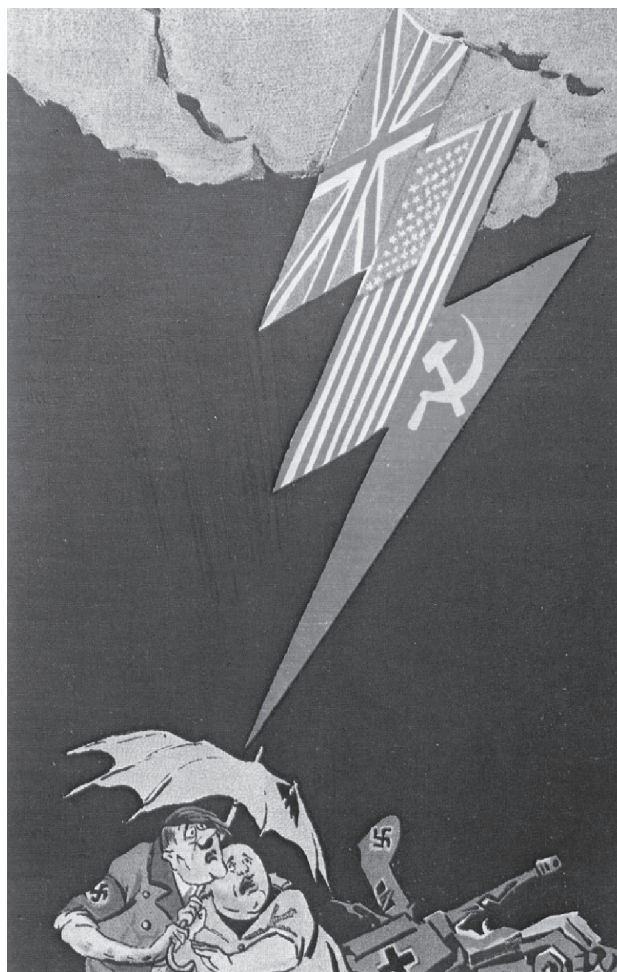
A. Radziwiłł, W. Roszkowski, *Historia 1871–1939*, Warszawa 1999, s. 264–265.

Na podstawie źródła oceń prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Porozumienie opisane w źródle było efektem polityki <i>appeasementu</i> .	P	F
2.	Traktat opisany w źródle, mówiący o zajęciu Sudetów przez Niemcy, wszedł w życie w 1939 r.	P	F
3.	Tekst źródłowy dotyczy wydarzeń, które poprzedził <i>Anschluss</i> Austrii.	P	F

Zadanie 23. (0–1)

Oficjalna radziecka karykatura propagandowa z okresu II wojny światowej



Historia świata. Ostatnie pięćset lat, red. E. Wright, Warszawa 1992, s. 679.

Przeanalizuj rysunek i zaznacz poprawne dokończenie zdania. Uzasadnij swój wybór, odwołując się do własnej wiedzy.

Karykatura mogła powstać najwcześniej w roku

- A. 1939.
- B. 1940.
- C. 1942.
- D. 1944.

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	21.	22.	23.
	Maks. liczba pkt	2	1	1
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 24. (0–2)**Tabela. Pomoc USA dla Europy w latach 1948–1954 (w mln dolarów)**

Kraj/Obszar	Ogółem	w %
Austria	726,1	5
Belgia – Luksemburg	556,5	3,8
Dania	278,9	1,9
Francja	3 103,8	21
RFN	1 472,6	10
Grecja	773,9	5,2
Islandia	34,6	0,2
Irlandia	146,2	1,0
Włochy	1 577,8	10,7
Holandia	980,1	6,6
Norwegia	274,7	1,9
Portugalia	49,8	0,3
Szwecja	106,8	0,7
Turcja	277,5	1,9
Wielka Brytania	3 585,6	24,3

Na podstawie: *Wiek XX w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów*, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1998, s. 311.

Podaj stosowaną w historiografii nazwę przedsięwzięcia, do którego odnosi się tabela, i na podstawie własnej wiedzy wyjaśnij, dlaczego pomoc USA nie objęła Polski.

Nazwa:

.....

Wyjaśnienie:

.....

.....

.....

Zadanie 25.**Fragment artykułu prasowego z okresu zimnej wojny**

Prowokacja zawsze należała do ulubionych środków działania rządów reakcyjnych. [...] Chodzi w tej podłej akcji przede wszystkim o wzbudzenie nieufności narodów wobec Związku Radzieckiego, o zatrucie tą nieufnością zwłaszcza narodu polskiego, którego przyjaźń z narodem radzieckim zapuściła głębokie korzenie. [...] wyróżnionym motywem prowokacji katyńskiej w wydaniu amerykańskim jest niewątpliwie chęć odwrócenia uwagi świata od zbrodni, dzisiaj dokonywanych przez agresorów na narodzie koreańskim, a w szczególności na żołnierzach koreańskiej Armii Ludowej znajdujących się w amerykańskiej niewoli.

Propaganda Polski Ludowej, Łódź 2007, s. 34.

Zadanie 25.1. (0–2)

Na podstawie informacji zawartych w tekście i własnej wiedzy zaznacz poprawne dokończenie zdań (1.–2.).

1. W artykule odniesiono się do zimnowojennego konfliktu, który miał miejsce
 - A. przed ogłoszeniem doktryny Trumana.
 - B. między rozpoczęciem blokady Berlina a powstaniem Układu Warszawskiego.
 - C. między XX Zjazdem KPZR a przejściem władzy na Kubie przez Fidela Castro.
 - D. po kryzysie kubańskim.
2. W czasie wydarzeń opisanych w źródle na czele PZPR stał
 - A. Bolesław Bierut.
 - B. Władysław Gomułka.
 - C. Edward Gierek.
 - D. Wojciech Jaruzelski.

Zadanie 25.2. (0–1)

Uzasadnij za pomocą dwóch argumentów, że tekst ma charakter propagandowy.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 26. (0–1)**Fragment opracowania historycznego**

Dopiero w sobotę wieczorem, gdy sklepy w całym kraju były już zamknięte, za pośrednictwem radia i telewizji poinformowano wreszcie społeczeństwo oficjalnie o wprowadzonej [...] podwyżce cen. [...] Wśród towarów, których ceny wzrosły, znalazło się mięso i jego przetwory [...]. Oprócz artykułów spożywczych drożał również, m.in. węgiel [...]. Ogólnie można powiedzieć, iż podróżowały te towary, które kupuje się często – przede wszystkim żywność, taniały zaś te, które nabywa się rzadko [...].

J. Eisler, [...] *Geneza, przebieg, konsekwencje*, Warszawa 2012, s. 113.

Zaznacz nazwę wydarzeń, do których doprowadziła podwyżka cen opisana w źródle.

- A. Październik '56
- B. Marzec '68
- C. Grudzień '70
- D. Sierpień '80

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	24.	25.1.	25.2.	26.
	Maks. liczba pkt	2	2	1	1
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 27. (0–12)

Zadanie zawiera pięć tematów. Wybierz jeden z nich do opracowania.

1. Od państwa-miasta do uniwersalnego imperium. Przedstaw etapy ekspansji starożytnego Rzymu i oceń jej skutki. W pracy wykorzystaj materiały źródłowe (s. 25–26).
2. Scharakteryzuj polityczne i kulturowe konsekwencje włączenia Polski Piastów do wspólnoty państw chrześcijańskich (X–XIV w.).
3. Gdańsk jako polski i międzynarodowy ośrodek gospodarczy. Scharakteryzuj rolę Gdańska w gospodarce Królestwa Polskiego i Rzeczypospolitej Obojga Narodów w okresie od 2. poł. XV w. do końca XVII w. W pracy wykorzystaj materiały źródłowe (s. 27– 29).
4. *Nikt na całym świecie Polski nie chce* – tak oceniał sytuację w 1914 r. polski historyk i polityk Michał Sokolnicki¹. Wykaż, jak zmieniała się polityka mocarstw wobec sprawy polskiej w czasie I wojny światowej.
5. Scharakteryzuj przemiany gospodarcze i społeczne w Polsce w latach 1971–1980.

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	27.
	Maks. liczba pkt	12
	Uzyskana liczba pkt	

¹ Cyt. za: J. Pajewski, *Historia powszechna 1871–1918*, Warszawa 2002, s. 379.

Materiały źródłowe do tematu 1.

Źródło A. Polibiusz¹, *Dzieje* [fragment]

Kartagińczycy, z radością i zapalem wyruszyli naprzeciw [nieprzyjacielowi] ze 130 okrętami. Tak dalece jednak lekceważyli sobie niedoświadczenie Rzymian, że nawet nie uważali za stosowne uszykować się do walki [...], płynęli jakby po jaką niewątpliwą zdobycz. [...] Kiedy się Kartagińczycy przybliżyli i zobaczyli na przodach wszystkich rzymskich okrętów wzniesione w górę pomosty, tzw. kruki, wahali się czas jakiś [...]; wkrótce jednak płynący na czele [...] rzucili się na nich zuchwale. Lecz gdy się starli z okrętami nieprzyjacielskimi, spadły na ich statki ruchome pomosty, po których przechodzili rzymscy żołnierze i wszczynali walkę na pokładzie. Jedni Kartagińczycy ginęli, inni [...] poddawali się; bitwa bowiem przybrała charakter walki pieszej.

¹ Polibiusz – grecki historyk i kronikarz imperium rzymskiego w okresie republiki z II w. p.n.e.

Teksty źródłowe do nauki historii w szkole średniej, nr 9, Kraków 1923, s. 14, 18.

Źródło B. Wellejusz Paterkulus¹, *Historia rzymska* [fragment]

Mianowany wodzem [Publiusz Scypion Emilianus], wojnę przeciw Kartaginie prowadzoną od dwóch lat przez poprzednich konsulów, poprowadził ze zdwojoną energią. Zburzył doszczętnie miasto nienawistne Rzymianom bardziej przez zawiść wyrosłą z rywalizacji o władzę niż z powodu jakiejś krzywdy doznanej podówczas [...]. Kartagina uległa zniszczeniu w 672 roku swojego istnienia, lat temu sto siedemdziesiąt trzy² [...].

W tym samym roku, w którym upadła Kartagina, Lucjusz Mummiusz zniósł z powierzchni ziemi Korynt [...]. Obaj wodzowie zostali uczczeni imionami pokonanych przez siebie narodów: jeden otrzymał nazwę Afrykańskiego, drugi Achajskiego.

¹ Wellejusz Paterkulus – rzymski historyk z I w.

² Rzymianie uważali, że Kartagina została założona 65 lat przed założeniem Rzymu.

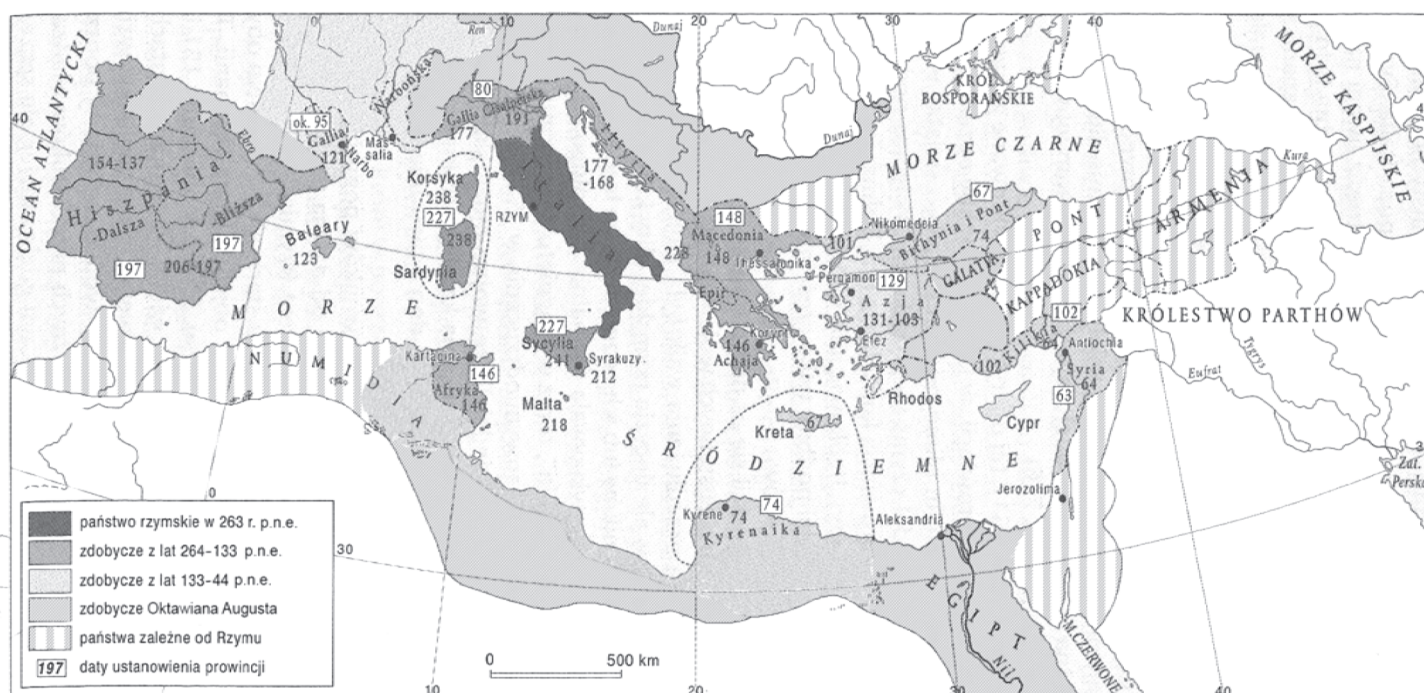
Wellejusz Paterkulus, *Historia rzymska*, ks. I, 12, 13, Warszawa–Wrocław–Kraków 1970, s. 14–15.

Źródło C. Tabela. Towary sprowadzane z prowincji w czasach Oktawiana Augusta

Nazwa prowincji	Importowane towary
Sycylia	zboże, wino
Korsyka i Sardynia	drewno, srebro
Hiszpania	ryby, wino, srebro, złoto, żelazo, miedź, ołów, cyna, wełna
Ilyria	srebro, złoto, żelazo
Macedonia	wełna, bydło
Achaja	wino, miód, rzeźby, wyroby metalowe
Afryka	zboże, oliwa, ryby, konie, purpura, niewolnicy, sól, oliwa, drewno
Azja	marmury, drewno, szkło, ceramika, tekstylia, dywany, bydło, konie
Galia	wino, ceramika, cyna, ołów, żelazo, tekstylia
Bitynia i Pont	wino, drewno, barwniki
Kyrenaika	zboże, oliwa,
Kilikia	wino, drewno, bydło, futra, srebro
Syria	szkło, oliwa
Egipt	zboże, ryby, tekstylia, szkło, ceramika, wyroby metalowe, kość słoniowa, leki

Na podstawie: D. Wojnarski, *Powszechna historia gospodarcza*, Warszawa 2004, s. 23;
L. Cassone, *Starożytni żeglarze basenu Morza Śródziemnego*, Warszawa 1965, s. 243.

Źródło D. Mapa. Rozwój terytorialny państwa rzymskiego III–I w. p.n.e.



A. Ziółkowski, *Historia powszechna. Starożytność*, Warszawa 2012, s. 721.

Źródło A. Tabela. Eksport zboża przez Gdańsk w latach 1470–1700

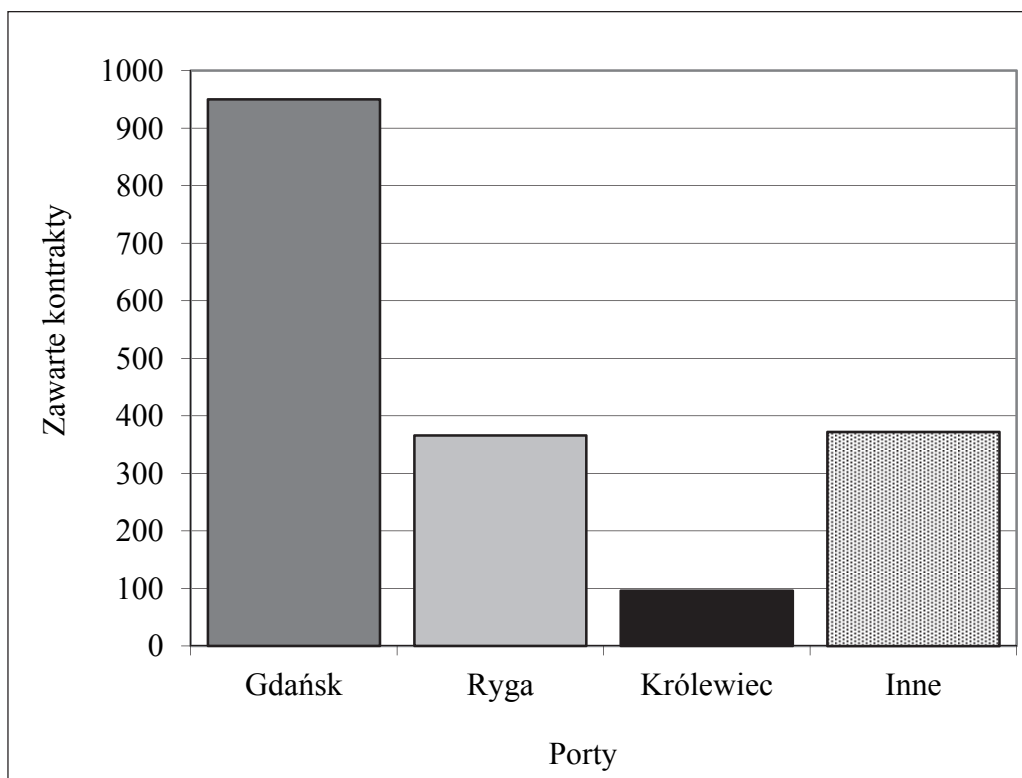
Lata	tys. łasztów
1470	2,2
1490	9,5
1530	14,0
1557	21,0
1575	25,3
1583	62,8
1608	87,4
1619	103,0
1634	71,5
1649	98,1
1661–1670	30,6*
1671–1680	29,3*
1681–1690	48,5*
1691–1700	31,0*

* Średnia z roku w przedziale 10 lat.

Objaśnienie: Łaszt pszenicy ważył ok. 2,4 ton, łaszt żyta – 2,2 ton

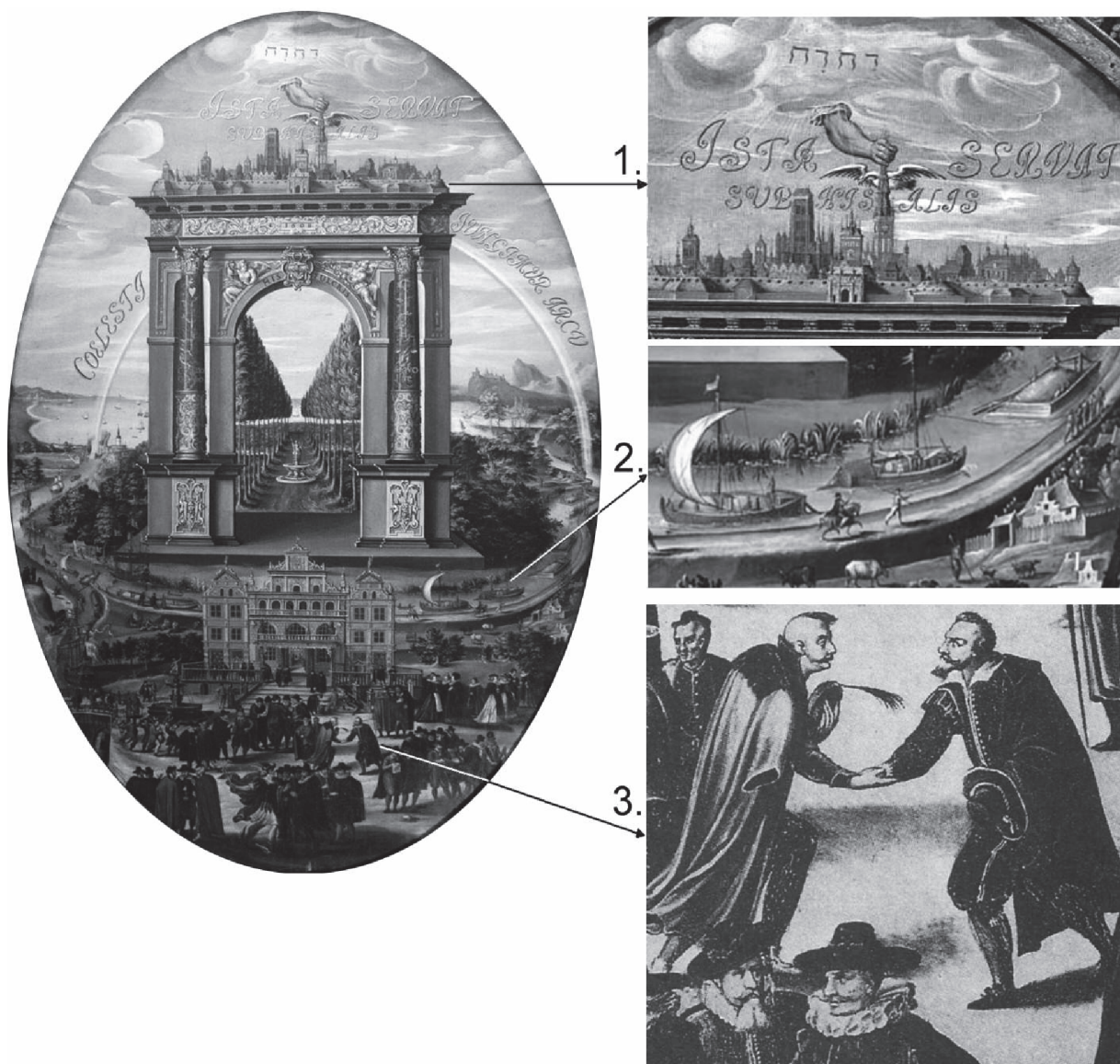
Na podstawie: A. Jezierski, C. Leszczyńska, *Historia gospodarcza Polski*, Warszawa 2002, s. 55, 89.

Źródło B. Wykres. Bałtyccy kontrahenci Amsterdamu w latach 1597–1651



Na podstawie: *Historia Gdańska*, t. II, 1454–1655, red. E. Cieślak, Gdańsk 1982, s. 463.

Źródło C. Izaak van den Blocke¹, *Apoteoza łączności Gdańska z Polską*, centralna część dekoracyjnego plafonu w Wielkiej Sali Rady (Sali Czerwonej), Ratusz Głównego Miasta, Gdańsk, 1608 r.



Objaśnienia:

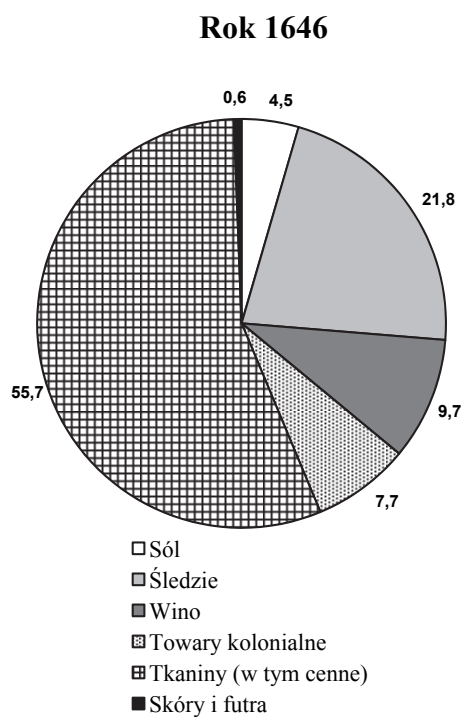
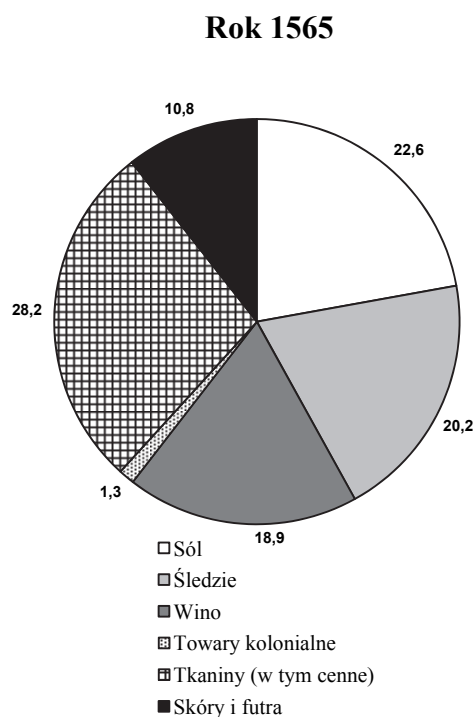
1. – makieta Gdańska, z ręką Boga przytrzymującą wieżę ratuszową, nad ręką hebrajski napis – „Jahwe”, niżej orzeł i napis po łacinie mówiący, że miasto jest pod jego skrzydłami i otoczone Boską opieką; napis nad tęczą – „Złączeni niebiańskim łukiem”;
2. – statki na Wiśle załadowane zbożem;
3. – spotkanie szlachcica z kupcem przed Dworem Artusa.

¹ Izaak van den Blocke (1572–1626) – malarz, obywatel Gdańska.

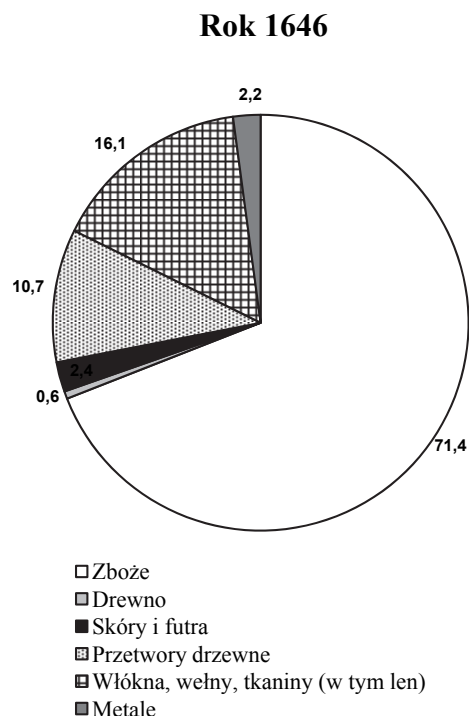
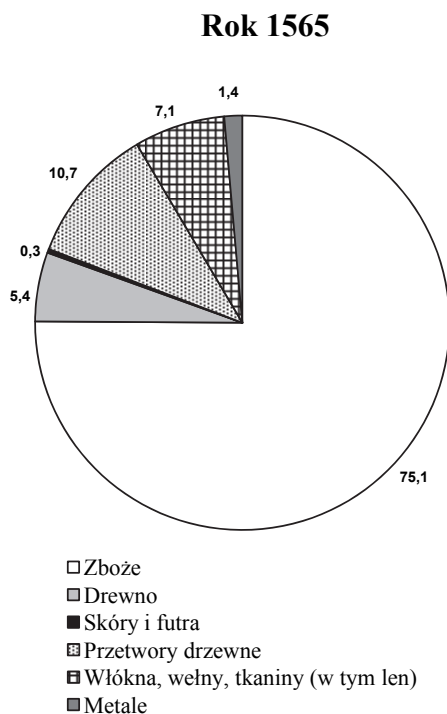
Na podstawie: *Historia Gdańska*, t. II, 1454–1655, red. E. Cieślak, Gdańsk 1982, fotografia barwna nr 1.

Źródło D. Diagramy. Struktura importu i eksportu przez port w Gdańsku w 1565 r. i 1646 r.

Przywóz ważniejszych towarów przez Sund do Gdańska (w procentach)



Wywóz ważniejszych towarów z Gdańska przez Sund (w procentach)



Na podstawie: *Historia Gdańska*, t. II, 1454–1655, red. E. Cieślak, Gdańsk 1982, s. 476.

na temat nr

This image shows a full page of a worksheet designed for handwriting practice. It features multiple sets of horizontal dashed lines spaced evenly down the page, providing a guide for letter height and placement. The background is plain white, and there are no other markings or text present.

Blank area with horizontal dotted lines for writing.

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)